

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.4.2.ε

Κανονισμός Λογοκλοπής και Αντιγραφής Αρχές Δεοντολογίας

Μάρτιος 2023

A. ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

1. Το Τμήμα Φιλοσοφίας, συμμορφούμενο με τον Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της επιστημονικής έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης (βλέπε σχετικά: <https://www.uoc.gr/files/items/9/996/kod-ithik-kanon.leit..pdf>), αναγνωρίζει ότι η έρευνα που διεξάγεται στους κόλπους του Τμήματος αποσκοπεί στην προαγωγή της επιστημονικής γνώσης, η οποία, μέσω της αξιοποίησής της συμβάλλει στην ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Με αυτή την έννοια, η επιστημονική έρευνα αποτελεί κοινωνικό αγαθό. Αποτελεί, όμως, συγχρόνως και ατομικό αγαθό, καθώς συνδέεται αναπόσπαστα με την ελευθερία των ερευνητών/ερευνητριών, χωρίς την οποία δεν μπορεί να διεξαχθεί. Η ατομική διάσταση της αξίας της έρευνας βρίσκει τη θεσμική της αποτύπωση στην κατοχύρωση της επιστημονικής έρευνας ως αντικείμενο ατομικού δικαιώματος (Ελληνικό Σύνταγμα, Διακηρύξεις της Unesco), ενώ αντλεί το νόημά της μέσα από την εναρμόνισή της με την κοινωνική διάσταση.

2. Στον βαθμό που η επιστημονική έρευνα είναι ενταγμένη στο πλαίσιο της ανώτατης εκπαίδευσης, της αναλογεί αντίστοιχη θεσμική αρχή με αυτή της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Η ακαδημαϊκή ελευθερία στο πεδίο της έρευνας παίρνει τη μορφή της ανεξαρτησίας, με την έννοια της απρόσκοπτης (μη υποκειμένης σε πολιτικές και οικονομικές εξαρτήσεις) ανάπτυξης των ερευνητικών πρωτοβουλιών.

3. Βασικό όρο για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας αποτελεί ο έλεγχος της Ηθικής και της Δεοντολογίας από την ίδια την ερευνητική κοινότητα (και όχι από άλλους παράγοντες ή φορείς), στο πλαίσιο διαδικασιών αυτορρύθμισης, όπως αυτές υπαγορεύονται από τον οικείο επιστημονικό κλάδο, δηλαδή, στο Τμήμα Φιλοσοφίας, από τη Φιλοσοφία. Η ερευνητική ιδιότητα των μελών του Τμήματος υποδεικνύει και το συμφέρον τους αναφορικά με τη διασφάλιση της ακεραιότητας και της αξιοπιστίας των δραστηριοτήτων τους ως ερευνητών/ερευνητριών.

4. Η «πρόσδεση» της Ηθικής και της Δεοντολογίας της επιστημονικής έρευνας σε διαδικασίες αυτορρύθμισης εντός του πλαισίου του οικείου επιστημονικού πεδίου εμφορείται, ωστόσο, από πρότερες, και γι' αυτό ουσιωδώς ανεξάρτητες, αρχές Ηθικής και Δεοντολογίας. Η «ανεξαρτησία» των αρχών αυτών αντανakλάται ακριβώς στην αρχή της ανεξαρτησίας της επιστημονικής έρευνας. Δεν είναι, εντέλει, το συμφέρον των μελών της ερευνητικής κοινότητας που υποδεικνύει την προσήλωση σε αυτές τις αρχές, αλλά –αντίστροφα– αυτές οι αρχές είναι που καθορίζουν το συμφέρον των ερευνητών/ερευνητριών και συγκροτούν την **ακεραιότητα της ερευνητικής δραστηριότητας**.

5. Η ακεραιότητα της ερευνητικής δραστηριότητας εμφορείται, έτσι, από **θεμελιώδεις αρχές**, στις οποίες βασίζονται οι **ορθές ερευνητικές πρακτικές**. Τέτοιες αρχές είναι οι ακόλουθες: (α) Η αξιοπιστία της επιστημονικής έρευνας αναφορικά με τον τρόπο διεξαγωγής της. (β) Η αμεροληψία και η εντιμότητα αναφορικά με τον τρόπο μεταχείρισης των προσώπων με τα οποία συνεργάζονται τα μέλη της ερευνητικής κοινότητας, καθώς και η προσήλωση στις

αρχές της δικαιοσύνης, της αξιοκρατίας και της διαφάνειας. (γ) Η ίση μεταχείριση όλων των μελών της ερευνητικής κοινότητας, με ταυτόχρονη αναγνώριση, εκ μέρους του κάθε ερευνητή ή της κάθε ερευνήτριας, του ίδιου δικαιώματος στους άλλους ερευνητές και στις άλλες ερευνήτριες: ίση μεταχείριση στο πλαίσιο αυτό σημαίνει την απουσία κάθε μορφής άμεσης ή έμμεσης διάκρισης, η οποία βασίζεται σε φυλετικά και εθνικά χαρακτηριστικά, στη γλώσσα, το φύλο ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις, την υγεία, τη σωματική ικανότητα και την οικονομική ή κοινωνική κατάσταση των μελών της ερευνητικής κοινότητας. (δ) Ο σεβασμός εκ μέρους ερευνητή ή της κάθε ερευνήτριας στα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υπολοίπων μελών της ερευνητικής κοινότητας, ο οποίος εκφράζεται με την απόρριψη κάθε μορφής εξαπάτησης, εξαναγκασμού ή παρενόχλησης. (ε) Η μέριμνα για τη φύση και το περιβάλλον. (στ) Ο σεβασμός στα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας των μελών της ερευνητικής κοινότητας, τόσο στο πλαίσιο του Ιδρύματος (του Πανεπιστημίου Κρήτης) όσο και σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. (ζ) Η λογοδοσία και η διαφάνεια αναφορικά τόσο με τη μεθοδολογία όσο και με τα αποτελέσματα της έρευνας.

6. Ερευνητικές –και άλλες– πρακτικές που δεν σέβονται τις θεμελιώδεις αρχές της ακεραιότητας της έρευνας (βλ. § Α.5) είναι ανεπίτρεπτες και υπόκεινται σε κυρώσεις, τόσο στο πλαίσιο του παρόντος Κανονισμού του Τμήματος όσο και στο πλαίσιο του Κανονισμού του Πανεπιστημίου Κρήτης (βλ. esoterikos.kanonismos.pdf (uoc.gr)). Τέτοιες πρακτικές είναι η λογοκλοπή και η αντιγραφή.

B. ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ –ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ

1. Το Τμήμα Φιλοσοφίας αναγνωρίζει ότι οι πρακτικές της λογοκλοπής και της αντιγραφής (α) συνιστούν εξαπάτηση, (β) υποσκάπτουν τα θεμέλια της ίσης και δίκαιης μεταχείρισης των φοιτητών/φοιτητριών από τους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες, (γ) απαξιώνουν την προσπάθεια και τον μόχθο των φοιτητών/φοιτητριών που δεν καταφεύγουν σ' αυτές, (δ) καταστρατηγούν το νόημα της επιστημονικής έρευνας, (ε) υπονομεύουν τόσο τη μαθησιακή διαδικασία όσο και τον ρόλο των διδασκόντων/διδασκουσών σ' αυτή, και (στ) δημιουργούν μια εσφαλμένη και παραπλανητική εικόνα των ικανοτήτων, των επιδόσεων και των πτυχίων των φοιτητών/φοιτητριών που καταφεύγουν σε αυτές τις πρακτικές.

2. Λογοκλοπή

2.1. Βασική υποχρέωση του συντάκτη ή της συντάκτριας μιας επιστημονικής και ακαδημαϊκής εργασίας αποτελεί η πλήρης αναγνώριση της προέλευσης των ιδεών που διατυπώνονται σε αυτή και η αναφορά όλων των πηγών (βιβλίων, άρθρων, διαδικτύου κ.ά.), τις οποίες χρησιμοποίησε για τη συγγραφή της. Η –εσκεμμένη ή μη– αποσιώπηση των πηγών, πέρα από το ότι αποτελεί σοβαρή έλλειψη που λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά την αξιολόγηση της εργασίας, έχει ως αποτέλεσμα την ιδιοποίηση ξένων ιδεών και συνιστά λογοκλοπή.

2.2. Λογοκλοπή είναι η ιδιοποίηση ξένης πνευματικής δημιουργίας. Αποτελεί σοβαρό πειθαρχικό και ακαδημαϊκό παράπτωμα, καθώς παραβιάζει βασικές αρχές της επιστημονικής δεοντολογίας.

2.3. Περιπτώσεις Λογοκλοπής (μεταξύ άλλων) συνιστούν:

- α) Η λέξη προς λέξη αντιγραφή προτάσεων και παραγράφων από έργο (εργασία, βιβλίο) άλλου συγγραφέα, ή ολόκληρου του έργου άλλου συγγραφέα, χωρίς τη δέουσα αναφορά.
- β) Η παράφραση χωρίς σχετική παραπομπή και παράθεση της πηγής.
- γ) Η αντιγραφή και επικόλληση (copy-paste) από το διαδίκτυο χωρίς χρήση εισαγωγικών και αναφορά στην πηγή.
- δ) Γενικότερα, η με οποιονδήποτε τρόπο χρήση πληροφοριών από το διαδίκτυο χωρίς να αναφέρεται η πηγή τους.
- ε) Η αναγραφή παραποιημένων παραπομπών.
- στ) Η επανάληψη μέρους εργασίας που έχει κατατεθεί από τον ίδιο τον συγγραφέα ή την ίδια τη συγγραφέα στο παρελθόν στο ίδιο ή σε άλλο μάθημα και έχει αξιολογηθεί, χωρίς αυτό να γνωστοποιείται.
- ζ) Η παρουσίαση ή/και κατάθεση εργασίας που έχει συνταχθεί από πρόσωπο διαφορετικό από αυτό που εμφανίζεται ως συντάκτης της, όπως γίνεται στην περίπτωση της ανάθεσης συγγραφής ακαδημαϊκών εργασιών επί πληρωμή ή στην περίπτωση αγοράς έτοιμων εργασιών.
- η) Η παρουσίαση ή/και κατάθεση εργασίας ή μέρους εργασίας που έχει συνταχθεί με χρήση της εφαρμογής ChatGPT.

2.4. Το Τμήμα επιχειρεί συστηματικά να ενημερώνει τους φοιτητές / τις φοιτήτριες για το φαινόμενο της λογοκλοπής και για τους τρόπους με τους οποίους αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί:

- α) Οι διδάσκοντες/διδάσκουσες, ειδικά στα μαθήματα στα οποία προβλέπεται/απαιτείται η εκπόνηση εργασίας (Σεμινάρια και Ασκήσεις), εξηγούν αναλυτικά τόσο στην αρχή όσο και κατά τη διάρκεια του εξαμήνου στους φοιτητές / στις φοιτήτριες τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκπονείται μια ακαδημαϊκή εργασία, και στο πλαίσιο αυτό τούς καθιστούν σαφές τι πρέπει να προσέχουν ώστε να μην υποπέσουν σε λογοκλοπή.
- β) Στην ιστοσελίδα του Τμήματος είναι αναρτημένος ένας Οδηγός για την εκπόνηση ακαδημαϊκών εργασιών, στον οποίο συμπεριλαμβάνεται το ζήτημα της λογοκλοπής και προτείνονται τρόποι μέσω των οποίων μπορεί να αποφευχθεί. Τον Οδηγό αυτό οφείλουν να μελετήσουν όλοι οι φοιτητές και όλες οι φοιτήτριες του Τμήματος, ειδικά πριν από την εκπόνηση γραπτής εργασίας.
- γ) Εκτός από τον αναφερθέντα Οδηγό, και συμπληρωματικά προς αυτόν, στο Τμήμα προσφέρεται το εργαστηριακό μάθημα Ακαδημαϊκής Γραφής (βλ. § 8.15 του Κανονισμού ΠΠΣ), μέρος του περιεχομένου του οποίου αποτελούν τα ζητήματα της λογοκλοπής και της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

2.5. Στο πλαίσιο σχετικής απόφασης της Συνόδου των Πρυτάνεων για τα ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης έχει προμηθευθεί ένα μέσο ανίχνευσης και αποτροπής της λογοκλοπής, το Turnitin. Το Turnitin είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα με τη μορφή συνδρομητικής υπηρεσίας, που απευθύνεται σε διδάσκοντες/διδάσκουσες, ώστε να μπορεί να γίνεται έλεγχος αυθεντικότητας των φοιτητικών εργασιών.

3. Αντιγραφή

3.1. Οι φοιτητές/φοιτήτριες οφείλουν να προσέρχονται και να λαμβάνουν μέρος στις εξετάσεις (τόσο κατά τις επίσημες εξεταστικές περιόδους όσο και σε οποιαδήποτε άλλη ακαδημαϊκή εξέταση ή αξιολόγηση) σεβόμενοι/σεβόμενες τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας. Συγκεκριμένα, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν οποιουδήποτε είδους τεχνάσματα, τα οποία προϋποθέτουν την εξαπάτηση των διδασκόντων/διδασκουσών, των επιτηρητών/επιτηρητριών, αλλά και των συμφοιτητών/συμφοιτητριών τους, προκειμένου να λάβουν βαθμολογία υψηλότερη από αυτή που θα λάμβαναν εάν δεν κατέφευγαν σε αυτά. Η αντιγραφή βασίζεται στη χρήση τέτοιου είδους τεχνασμάτων.

3.2. Αντιγραφή είναι η (κρυφή) χρήση ή απόπειρα χρήσης διδακτικού υλικού, πληροφοριών, σημειώσεων, εκπαιδευτικών βοηθημάτων ή άλλου βοηθητικού μέσου (π.χ. κινητού τηλεφώνου) κατά τη διάρκεια οποιαδήποτε είδους ακαδημαϊκής εξέτασης ή αξιολόγησης, χωρίς τη ρητή άδεια του διδάσκοντος / της διδάσκουσας.

3.3. Στην κατηγορία της «αντιγραφής» εντάσσονται και περιπτώσεις όπως: (α) Η αντιγραφή από το γραπτό άλλου φοιτητή ή άλλης φοιτήτριας κατά τη διάρκεια της εξέτασης, είτε σε συνεννόηση μαζί του/της είτε εν αγνοία του/της. (β) Η προσποιητή επίκληση σοβαρού λόγου για προσωρινή αποχώρηση από την αίθουσα. (γ) Η παραπλανητική παρουσία άλλου προσώπου στη θέση του φοιτητή/της φοιτήτριας που υποτίθεται ότι εξετάζεται.

4. Κυρώσεις

4.1. Σε περίπτωση που ο διδάσκων/η διδάσκουσα αντιληφθεί απόπειρα λογοκλοπής ή αντιγραφής, μπορεί αρχικά να προειδοποιήσει τον φοιτητή ή τη φοιτήτρια, επισημαίνοντάς του/της τη σοβαρότητα του παραπτώματος και δίνοντάς του/της τη δυνατότητα να το αποφυγεί.

4.2. Εάν ο διδάσκων / η διδάσκουσα διαπιστώσει, βασιζόμενος/βασιζόμενη σε συγκεκριμένα στοιχεία, το παράπτωμα της λογοκλοπής ή της αντιγραφής, θα πρέπει να ενημερώσει τον φοιτητή ή τη φοιτήτρια σχετικά με την πεποίθησή του/της ότι έχει προβεί σε λογοκλοπή ή αντιγραφή. Εάν αυτός/ή διαφωνήσει, ο διδάσκων / η διδάσκουσα θα πρέπει να του/της δώσει την ευκαιρία να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους θεωρεί την αξιολόγηση των γεγονότων από τον διδάσκοντα / τη διδάσκουσα ως εσφαλμένη. Εάν η εξήγηση θεωρηθεί από τον διδάσκοντα / τη διδάσκουσα ανεπαρκής ή εάν δεν δοθεί εξήγηση, ο διδάσκων/η διδάσκουσα μπορεί να επιβάλει κάποια ή κάποιες από τις εξής κυρώσεις:

(α) να αρνηθεί να βαθμολογήσει την εργασία ή το γραπτό,

(β) να απορρίψει τον φοιτητή / τη φοιτήτρια στο μάθημα στο οποίο έλαβε χώρα το περιστατικό λογοκλοπής ή αντιγραφής,

(γ) να βαθμολογήσει με μηδέν (0) την εργασία ή το γραπτό.

4.3. Ο διδάσκων ή η διδάσκουσα οφείλει να φυλάσσει τα αποδεικτικά στοιχεία της λογοκλοπής ή αντιγραφής, ώστε να μπορεί, εφόσον του/της ζητηθεί, να τα προσκομίσει (στον/στην Πρόεδρο, στην Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, ή/και στη Συνέλευση του Τμήματος).

4.4. Σε ιδιαίτερες περιπτώσεις λογοκλοπής ή αντιγραφής μπορούν να επιβληθούν πιο αυστηρές (σε σχέση με τις αναφερόμενες στη §B4.2) κυρώσεις, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών και απόφασης της Συνέλευσης του Τμήματος. Ειδικά σε περιπτώσεις προσχεδιασμένης αντιγραφής, πλαστογραφίας και πλαστοπροσωπίας, ακολουθείται η σχετική διάταξη του Εσωτερικού Κανονισμού του Πανεπιστημίου Κρήτης που αφορά τον πειθαρχικό έλεγχο των φοιτητών και φοιτητριών (https://www.uoc.gr/files/items/6/6113/esoterikos_kanonismos.pdf).